

УДК 81'42.133.1 "312"

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 03.08.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 18.08.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 90.8 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.40.14>

ГІПОТЕЗА ГЕНДЕРНИХ СУБКУЛЬТУР: ГЕНДЕРЛЕКТ АМЕЛІ НОТОМБ

Наталя Володимирівна Миронова (м. Київ, Україна)

natalia.myronova@knu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри романської і новогрецької філології і перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Використання гендерного підходу в соціальному та гуманітарному пізнанні представляє широкі можливості для переосмислення культури, історії, мовознавства. У статті розглянуто гіпотезу гендерних субкультур, досліджено поняття «гендерлект». Узагальнено дослідження мовної поведінки чоловіків і жінок, подано гендерні характеристики чоловічого і жіночого мовлення, виявлено особливості письмової мови А. Нотомб, окреслено перспективи подальших наукових розвідок.

Особливим внеском автора у розробку досліджуваного питання є узагальнення теоретичних доробок з зазначеної проблеми, аналіз письмової мови А. Нотомб, виявлення гендерних маркерів у досліджуваних романах. Встановлено, що письмова мова бельгійської авторки не відповідає канонам жіночої мови сьогодення, а багато в чому співпадає з загальноприйнятими канонами чоловічого стилю письма.

Ключові слова: *гендер, стать, гіпотеза гендерних субкультур, гендерлект, чоловіча і жіноча мова, жіноче письмо, гендерні характеристики.*

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

HYPOTHESIS OF GENDER SUBCULTURES: GENDERLECT OF AMÉLIE NOTHOMB*Natalia V. Myronova (Kyiv, Ukraine)*natalia.myronova@knu.edu.ua

PhD (Philology), Associate Professor at Department of Romance and Modern Greek

Philology and Translation,

Kyiv National Linguistic University

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

03150, Kyiv, 73, Velyka Vasylkivska Str.

At the present stage in national linguistics, gender research is developing quite intensively in several areas. Since this area of linguistics is currently under development, its study is considered promising. The use of a gender approach in social and humanitarian knowledge presents ample opportunities to reconsider culture, history, and linguistics, because its formation is, in fact, much more than just the emergence of a new theory. This is a fundamentally new theory, the adoption of which sometimes means a change in value orientations, a revision of many common ideas and truths. This is a kind of registers switching, change of accents, new projections, another plane of research.

The article considers the hypothesis of gender subcultures and studies the concept of "genderlect". The basic, theoretical methodological approach made it possible to determine the range of existing problems with their conceptual vision. The sociological method allowed to correlate the studied gender parameters of A. Nothomb's written language with the generally accepted characteristics of female and male language.

The research of men's and women's language behavior is generalized, gender characteristics of male and female speech are given, features of written language of A. Nothomb are revealed and prospects of further scientific researches are outlined.

The special contribution of the author to the development of the researched question is the generalization of theoretical achievements on the mentioned problem, the analysis of A. Nothomb's written language, the identification of gender markers in the studied novels. It is established that the written language of the Belgian author does not correspond to the canons of today's female language, and in many respects coincides with the generally accepted canons of the male style of writing.

Thus, the existence of a special female language, which was assumed in early researches, is not confirmed. However, the works of recent years increasingly point to the fact that talking about genderlect is inappropriate and unscientific. The role of the subcultural factor in this case is greatly exaggerated. The differences between female and male language are not so significant, they are not manifested in every speech act and do not

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

indicate gender being a determining factor in communication, as it was considered at the initial stage of feminist linguistics development.

Keywords: *gender, sex, the hypothesis of gender subcultures, genderlect, male and female language, female writing, gender characteristics.*

Вступ. Лексичні уподобання, правила, стратегії і тактики мовної поведінки та інші особливості функціонування мови в залежності від статі мовця мають умовну назву чоловічої та жіночої мови. Статева диференціація мови стала відома з XVII століття, коли були відкриті нові туземні племена, у яких спостерігалися досить значні розбіжності у мові в залежності від статі мовця. Насамперед це стосувалося жінок, тому що їх мовна поведінка регламентувалася більше, ніж чоловіча. Тому спочатку в науковому дискурсі обговорювалися так звані «жіночі мови».

Найчастіше розбіжності виявляються в лексиці, але можуть поширюватися і на інші явища. Так наприклад, східні мови розрізняються набором модально-експресивних часток, формами ввічливості та ін. У європейських мовах розбіжності у вживанні мови не носять загального характеру, а виявляються у проявах тієї чи іншої тенденції.

Актуальність. На сучасному етапі у вітчизняній лінгвістиці гендерні дослідження розвиваються досить інтенсивно у декількох напрямках. Оскільки ця сфера мовознавства знаходиться на стадії розробки, її вивчення вбачається перспективним. Використання гендерного підходу в соціальному та гуманітарному пізнанні представляє широкі можливості для переосмислення культури, історії, мовознавства, бо його формування по суті є набагато більшим, ніж просто появою нової теорії. Це – принципово нова теорія, прийняття якої іноді позначає зміну ціннісних орієнтацій, перегляд багатьох звичних уявлень та істин. Це своєрідне перемикання реєстрів, зміна акцентів, нові проекції, інша площа дослідження.

Метою статті є спроба дослідження гендерлекту Амелі Нотомб в межах гіпотези гендерних субкультур.

Об'єктом дослідження виступає гіпотеза гендерних субкультур.

Предметом дослідження є особливості письмової мови Амелі Нотомб.

Наукову новизну роботи вбачаємо у спробі дослідити письмову мову А. Нотомб і порівняти її з канонами жіночої мови сьогодення.

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

Матеріалом дослідження слугували романи сучасної бельгійської франкомовної авторки А. Нотомб.

Методи дослідження. У роботі застосовано основний підхід методології – теоретичний, що дав змогу визначити коло наявних проблем з їх концептуальним баченням. Соціологічний метод дозволив співвідносити досліджувані гендерні параметри письмової мови А. Нотомб із загальноприйнятими характеристиками жіночої і чоловічої мови.

Огляд наукової літератури. Спочатку мовні розбіжності пояснювалися природою жінок і чоловіків, тобто вважалися сталими факторами. У 60-ті роки ХХ століття з розвитком соціолінгвістики було встановлено ймовірний характер розбіжностей.

У період активної феміністської критики мови, 70-ті – початок 80-х років ХХ століття, з появою робіт Р. Лакоффа, С. Тремель-Плетц, Л. Пуш, Ю. Кристєвої, лінгвісти наполягають на існуванні інтенціоналізму, тобто усвідомленої підтримки чоловіками своєї винятковості за допомогою мовної поведінки: довжини мовних відрізків, частоти перебивань, говоріння одночасно зі співрозмовником, контролю за тематикою спілкування та ін. При цьому не враховувалася висока значимість соціальних структур: шкіл, церков, армії, інших установ, які підкреслювали чоловічу перевагу, звільняючи індивіда від необхідності постійно відтворювати її у всіх ситуаціях. Поряд з інтенціоналізмом, на цьому етапі досліджень фактору статі надавалась надмірна значимість. К. Уэст і Д. Зиммерманн стверджують, що конструювання індивідом своєї гендерної ідентичності є перманентним процесом, що пронизує всі дії індивідів [7, с. 97]. Проте, подальше вивчення комунікації показало, що дуже часто трапляються ситуації й контексти, у яких стать не відіграє істотної ролі, тому необхідно враховувати фактор «гендерної нейтральності» [4]. Оскільки немає підстав надавати гендеру більше значимості, ніж фактору віку, етнічної чи соціальної належності, рівню освіти, професії та ін., поряд з терміном *doing gender* для аналізу мовної поведінки було запропоновано термін *undoing gender* для ситуацій, де стать комунікантів незначуща. Сучасні дослідження показують, що названі параметри в більшості випадків взаємодіють, тому визначити, де закінчується вплив одного і починається вплив іншого, дуже важко. Крім того, на той період переважали кількісні методи дослідження, найбільш популярними з яких були підрахунок тривалості мовних відрізків, частота перебивань

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

співрозмовника і змін тем діалогу. Однак у відриві від контексту і комунікативної ситуації ці характеристики не можуть вважатися показовими і набувають значимості лише у взаємодії з іншими феноменами, що залежать від культурних традицій даного суспільства. Питання полягає сьогодні не в тім, як говорять чоловіки чи жінки, а в тім, яким чином, за допомогою яких мовних засобів, тактик і стратегій вони створюють певні контексти. Надалі необхідно досліджувати параметри цих контекстів і їхній вплив на успішність комунікації.

Появою і подальшим осмисленням такого феномена, як *écriture féminine* (жіноче письмо), ми завдячуємо Вірджинії Вульф. Сам термін «жіноче письмо» французького походження, у 1970-х його пов'язували з творчістю та діяльністю Гелен Сіксу та Ксав'єр Готьє. Почавши від констатації факту «відсутності» жінки як суб'єкта / або відсутності «жіночого голосу» в літературному та мистецькому каноні, дослідники згодом переключилися на аналіз текстів та деконструкцію репрезентацій жінки чоловіками-авторами, не полишаючи поза своєю увагою й ідею визначальної «відмінності» жіночого тексту та шукаючи «правдивих» репрезентацій жінок. Постало питання: чи жіноче письмо насправді суттєво відрізняється від чоловічого, і яким чином тоді його характеризувати. Вже від кінця 70-х, а тоді і у 80-х роках цими питаннями активно зайнялися французькі теоретики. Так постала теорія «жіночого письма».

Наприкінці 80-х – на початку 90-х років виникла гіпотеза «гендерних субкультур», вперше вжита в праці Дж. Гамперца по дослідженню міжкультурної комунікації, а також у більш ранніх роботах з етнології, етнографії, історії культури. У працях Д. Н. Мальца, Р. А. Боркер і Д. Таннен принцип міжкультурної комунікації поширений на гендерні відносини. У центрі уваги опинилися процеси соціалізації. Соціалізація індивіда розглядалася як присвоєння йому певної субкультури, якій властиві особливі мовні практики, різні в чоловічому і жіночому середовищі. У дитячому й підлітковому віці люди обертаються переважно в одноставних групах, утворюючи субкультури і засвоюючи властивий їм мовний етикет, що, на погляд прихильників гіпотези, у дорослому віці веде до непорозуміння й мовних конфліктів, які прирівнюються до міжкультурних.

Гіпотеза гендерних субкультур обумовила появу поняття «гендерлект» – передбачуваного постійного набору ознак чоловічої і жіночої мови, правил мовної поведінки, стратегій та тактик мовної поведінки чоловіків і жінок у

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

різноманітних комунікативних ситуаціях у контексті тієї чи іншої культури [1, с. 73].

Термін «гендерлект» був введений у 1960-1970-ті роки і використовувався спочатку в історії та соціології. Поняття «гендерлект», за аналогією спільне з поняттями «діалект», «соціолект», і «ідіолект», було введено в соціальну філософію в останні роки ХХІ століття. Поряд з іншими поняттями воно входить у систему синергетичного поля гендерного дискурсу. А будь-який дискурс являє собою чудовий матеріал для інтеграції текстів та ситуативно-соціальних параметрів у використанні мовних одиниць і важливий дидактичний потенціал для розвитку логічного та стратегічного мислення [7, с. 108–116].

Основний зміст. Причини відмінностей існування деяких стильових особливостей, властивих переважно чоловікам або переважно жінкам, обумовлено впливом соціальних і культурних факторів, залишаються досі дискусійними. Роль субкультурного фактору в цьому випадку сильно перебільшена. Розходження в чоловічій і жіночій мові не настільки значні, не виявляють себе в будь-якому мовному акті і не свідчать, що стать є визначальним чинником комунікації, як на це наголошувалося на початковому етапі розвитку феміністської лінгвістики. Установлено також, що одна й та сама людина в різних комунікативних ситуаціях застосовує різну мовну поведінку, що отримало назву «переключення коду». Вивчення комунікації серед осіб однієї статі, але різного соціального і професійного статусу також виявило ряд розбіжностей. Так, мовна поведінка будь-якої особи вдома й на роботі, у знайомій і новій обстановці – різна. Разом з тим, сьогодні наука не заперечує існування деяких стильових особливостей, властивих переважно чоловікам чи переважно жінкам у рамках чітко окресленої ситуації спілкування. При цьому вважається, що вони виникають під впливом як соціокультурних, так і біологічних, і гормональних факторів. Наприклад, уживання жінками лайливих слів засуджується більше, ніж чоловіча лайка. Широко поширена точка зору, що жінки вживають більше зменшувальних суфіксів і ввічливих форм, частіше називають партнера по комунікації по імені й у цілому використовують більше контактоналагоджувачих мовних дій [3, с. 78]. Праці по вивченню чоловічих і жіночих асоціацій також дають підстави припускати деякі розбіжності в чоловічій і жіночій асоціативній картині світу [3, с. 80]. Причини розбіжностей

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikativnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

у даний час залишаються дискусійним питанням, в обговоренні якого зіштовхуються біодетерміністська і соціодетерміністська точки зору.

Все вищезазначене дозволяє стверджувати, що розвиток лінгвокультурології дозволив одержати дані, які свідчать про культурну обумовленість чоловічої і жіночої мови. Найбільш перспективним і обґрунтованим напрямком вивчення чоловічої і жіночої мови на даний час вважається вивчення стратегій і тактик мовної поведінки чоловіків і жінок у різних комунікативних ситуаціях з обов'язковим урахуванням культурної традиції даного суспільства.

Преференції у використанні тих чи інших мовних засобів чоловіками і жінками в письмовій мові отримали назву чоловічого та жіночого стилів письма. Дослідження письмової мови дозволили встановити певні статистичні закономірності, властиві чоловічому і жіночому стилям письма. Варто зазначити, що одним з піонерських досліджень у вітчизняній лінгвістиці в даній області була робота Т. Б. Крючкової, що експериментально вивчала особливості чоловічої й жіночої російської письмової мови [4]. Авторка довела, що жінки вживають більше займенників і часток, частіше вживають частки «не» і «ні», а чоловіки частіше вживають іменники. Проведені в цій же галузі дослідження Е. А. Горошко враховують певні характеристики мовлення: зв'язаність, динамізм, якість, предметність, складність та інше.

Узагальнюючи дослідження мовної поведінки чоловіків і жінок у конкретних комунікативних ситуаціях, описані в роботах Д. Таннен, С. Трёмель-Плётц, І. Замель, Дж. Грея, К. Тімм і ін. можна виділити наступні гендерні характеристики чоловічого і жіночого мовлення:

1. Комунікативні наміри, мотивація.

Чоловік	Жінка
Бесіда – це переговори, з яких випливає вийти переможцем, затвердивши свій статус в боротьбі з співрозмовниками.	Бесіда – це переговори, під час яких слід надавати і отримувати підтримку і схвалення, досягати порозуміння.
Успішна бесіда повинна носити	Успішна бесіда повинна бути

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

неособистого, фактологічний, аргументовану і цілеспрямований характер.	обговоренням проблем з усіма деталями і подробицями.
Чоловіком керує прагнення зберегти незалежність і свободу.	Жінкою рухає прагнення зберегти близькість і залежність.
Чоловік встановлює асиметрію за рахунок підкреслення статусного нерівності співрозмовників.	Жінка встановлює симетрію за рахунок вирівнювання навіть початково різного статусу співрозмовників.
Мета бесіди – стати центром уваги, виставити напоказ свої досягнення і здібності.	Мета бесіди – встановити зв'язки, продемонструвати спільність і однаковий досвід.

2. Зміст мовлення.

Чоловік	Жінка
Чи не обтяжує себе обговоренням деталей.	Обговорює кожен дрібниці з партнером.
Сприймає співчуття як вираз переваги.	Сприймає співчуття як вираз дружнього ставлення.
Не терпить ні найменшого натяку на вказівки або накази, відхиляє вимоги інших з принципу.	Охоче робить те, що від неї вимагають; сама не виставляє прямих вимог, а формулює їх як пропозиції.
Реагує негативно, якщо ставиться під сумнів неповторність його власного досвіду.	Реагує негативно в зворотній ситуації: якщо її висловлювання не підтверджується схожим досвідом.
Не любить говорити про свої проблеми.	Охоче і часто говорить про свої проблеми, довіряє друзям інтимні деталі.
Займає позицію: у тебе є проблеми, а у мене рішення.	Шукає у співрозмовника не вирішення своїх проблем, а співчуття і розуміння.
Неохоче говорить про думках і почуттях (особливо, якщо вважає їх	Охоче говорить про думках і почуттях, навіть швидкоплинних.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

несуттєвими).	
Ніколи не говорить про страхи і сумніви, створюючи тим самим дистанцію у відносинах з співрозмовником.	Каже про страхи і побоювання, прагнучі уникнути дистанції, яка неминуче виникає, коли людина все тримає в собі.
Заспокоює співрозмовника, доводячи, що його проблеми невинуваті і несуттєві.	Заспокоює співрозмовника, проявляючи розуміння до його проблем, задаючи якомога більше питань.
Навмисно дає складні (заумні) пояснення, посиляючи при цьому мета повідомлення про перевагу.	Намагається виражатися як можна більш дохідливо, посиляючи при цьому мета повідомлення про підтримку.
Любить розповідати жарти на публіці, тому що вважається, що той, хто доводить людей до сміху, має над ними хоча б тимчасову владу.	Не любить розповідати жарти на публіці.
Аргументує абстрактно, вважаючи, що особистий досвід не є переконливим доказом.	Привертає в якості аргументів швидше особистий досвід, ніж абстрактні міркування.
Збирає суспільно-значиму інформацію і створює на її основі певний враження.	Накопичує інформацію на основі власного досвіду та порівняння його з досвідом інших.
Не любить отримувати інформацію від інших (особливо від жінок).	Намагається приховати свою інформованість (особливо від чоловіків).
Вважає, що вихваляння в бесіді власних заслуг – це необхідність; скромність – ознака слабкості.	Вважає, що будь-який зазнайство, самовихваляння в бесіді неприпустимі.
Самопохвала особливо необхідна в бесіді з новими людьми і людьми більш високого рангу.	Самопохвала можлива лише у вузькому колі друзів.
Приймає вибачення як щось само	Здається, що вона весь час

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

собою зрозуміле без відповідних кроків.	вибачається; насправді часто це не вибачення, а прояв співчуття.
---	--

3. Історії, які чоловіки та жінки розповідають співрозмовникам.

Історії чоловіків	Історії жінок
Головна дійова особа в них – сам оповідач.	Розповідають в рівній мірі про себе і про інших.
З усіх ситуацій в історіях він виходить переможцем.	Розповідає в тому числі про прояви власної дурості.
У центрі – конфлікти між людьми.	У центрі – норми співіснування, спільні дії людей.
Рідко дійовими особами є жінки.	Дійовими особами є як жінки, так і чоловіки.
Головна дійова особа рідко вдається до допомоги або раді інших.	Головна дійова особа досить часто вдається до ради або самотійно.
Життя постає як боротьба з природою та іншими людьми.	Життя постає як боротьба з небезпекою бути ізольованою від своєї спільноти.

4. Стиль ведення бесіди.

Чоловік	Жінка
Ставить під сумнів авторитет співрозмовника, вдаючись до всіляких випадів і атак на його адресу.	Не вміє парирувати атаки, сприймаючи їх як особистісні нападки.
Охоче вступає в конфлікти.	Вважає, що конфлікти слід по можливості уникати, не допускає відкритої конфронтації, не намагається утвердитися ціною конфлікту.
Вважає, що агресивна мовна поведінка не виключає дружби; відсутність згоди не є загрозою	Згода – необхідна умова збереження близькості. За удаваним згодою можуть ховатися глибокі

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

дружнім відносинам	розбіжності.
Найбільш охоче говорить в широкому колі незнайомих людей; відчуває себе при цьому комфортно.	Найбільш охоче говорить у вузькому колі близьких.
Каже мовою фактів і сприймає все буквально.	Даючи волю почуттям, вдається до поетичної свободи, використовує найвищі ступені, перебільшення, метафори і узагальнення.
Перш, ніж почати говорити, про себе обмірковує все, що було почуто, щоб дати найбільш точну відповідь. Спочатку формулює свою відповідь всередині, потім висловлює його.	Думає вголос, демонструючи свій внутрішній «процес відкриттів» співрозмовнику. Лише в процесі мовлення виявляє, що точно вона хоче сказати. Вираз думок у вільній асоціації забезпечує доступ до інтуїції.
Відчувши виклик, автоматично перемикається на жорсткий тон, не помічаючи при цьому своєї безцеремонності і грубості.	Відчувши виклик, переходить на недовірливий і негативний тон.
У змішаних дискусійних групах чоловіки говорять більше ніж жінки.	Якщо навіть чоловіки і жінки говорять однаково, у всіх складається враження, що жінки говорять більше.
Першим задає питання під час дискусії; його питання більш часті, розлогий, містять різного роду пояснення, посилення, відступу. Часто задає некоректні викликають питання.	Зазвичай задає приємні, коректні питання.
Любить блиснути красивим, нестандартним висловом, щоб привернути до себе увагу.	Увага спрямоване не на форму, а на зміст.
Висловлює категоричні судження.	Уникає категоричних суджень.
Часто бере на себе роль ментора,	Намагається швидше приховати

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

перетворюючи бесіду в лекцію.	свою компетентність, щоб не образити співрозмовника.
Активно визначає хід дискусії, її початок і закінчення, зміну теми.	Характерно швидше реактивне поведінка.
Чи не дає практично ніяких мінімальних реакцій (сигналів зворотного зв'язку)	Часто дає мінімальні реакції.
Швидше ставить висловлювання співрозмовника під сумнів, ніж висловлює згоду.	Переважає схвальна реакція; реагує більш позитивно і натхненно.
Дотримується змагальної (конкурентної) тактики ведення бесіди, яка швидше за служить меті взяти слово, а не слухати співрозмовника.	Намагається заохотити співрозмовника до продовження висловлювання, підкреслити спільність позицій.
Розцінює мінімальні сигнали реципієнта інакше, ніж жінка. «Так» означає згоду зі співрозмовником.	«Так» означає «я тебе слухаю».
Чекає, що його будуть слухати спокійно і уважно.	Чекає активного інтересу, підтримки.
Сприймає сигнали зворотного зв'язку жінки як вираз її балакучості і перешкоду бесіди.	зв'язку як свідчення того, що її не слухають.
Вважає, що в бесіді повинен говорити один, а решта мовчки слухати.	Віддає перевагу бесіді, де кілька учасників говорять одночасно.
Схвальні коментарі жінки розглядає як перебиваючи, спроби контролювати бесіду.	Часто говорить в «перехресній» манері, не переслідуючи при цьому мету перебити співрозмовника.
Вважає, що якщо людині є що сказати, він зуміє взяти слово.	Чекає, коли їй дадуть слово, що не бере його сама.
Рідко використовує питальні конструкції і запитливо інтонацію.	Часто використовує хвостові питання та інші засоби, що пом'якшують категоричність

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

5. Невербальний компонент мовної поведінки.

Чоловік	Жінка
Положення тіла однаково як в чисто чоловічих, так і в змішаних дискусійних групах: розслаблене; тіло розкинуто, ноги витягнуті.	Положення тіла в чисто жіночих групах відкрите і розслаблений, відчувають себе як «за лаштунками»; в змішаних групах положення тіла затиснуте, скуте, відчувають себе як «на сцені».
Сидять на достатній відстані один від одного.	Сидять щільно один до одного.
Чи не дивляться прямо в очі, зазвичай фіксують свій погляд на якому-небудь предметі обстановки.	Фіксують свій погляд на обличчі співрозмовника, рідко і ненадовго відводять очі.
Положення тіла свідчить про видимої незацікавленості, навіть нудьгу.	Положення тіла свідчить про зацікавленість, увагу, участі.
Невербально демонструють байдужість, навіть якщо уважно слухають.	Невербально демонструють участь, навіть якщо не слухають.

Отримані результати, їх обговорення. Наведені факти свідчать про те, що між чоловічою й жіночою мовою, як письмовою, так і усною, існують певні розбіжності, що дозволяє говорити про цілу систему факторів, які впливають на ці розбіжності чи обумовлюють їх.

Аналіз творів А. Нотомб дозволив зробити певні узагальнення та підстави стверджувати, що письмовій мові авторки властиві такі особливості:

- у середньому коротша довжина речення;
- частіше використання іменників і прикметників і набагато менше вживання дієслів і часток;

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

- частіше вживання якісних і присвійних прикметників (якісні прикметники вживаються в основному в позитивному ступені, а не в порівняльному чи найвищому ступенях);

- значно частіше використання іменників і прикметників чоловічого роду, тобто явна орієнтація на використання слів, «протилежних» за родом;

- перевага раціоналістичних оцінок;

- зображення світу і дійсності у більшій розмаїтості якісних характеристик, фарб і ознак;

- використання підрядного, а не сурядного зв'язку у синтаксичних структурах;

- рідше зустрічаються окличні і питальні речення;

- рідше використання неповних речень й еліптичних конструкцій;

- рідше застосування зворотного порядку слів.

Висновки дослідження. З огляду на вищезазначене можемо зробити наступний висновок. Письмова мова А. Нотомб не відповідає канонам жіночої мови сьогодення. Так, порівняння отриманих нами результатів з результатами Е. А. Горошко, надає нам можливість стверджувати, що письмова мова А. Нотомб більш чоловіча, ніж жіноча, бо багато в чому співпадає з загальноприйнятими канонами чоловічого стилю письма.

Таким чином, існування особливої жіночої мови, що припускалось у ранніх дослідженнях, не підтверджується. Проте, праці останніх років все чіткіше вказують на той факт, що вести мову про гендерлект є неправомірно та ненауково. Роль субкультурного фактору в цьому випадку значно перебільшена. Відмінності жіночої та чоловічої мови є не на стільки значними, не виявляються у кожному мовленнєвому акті та не свідчать, що стать є визначальним фактором комунікації, як це передбачалось, на початковому етапі розвитку феміністської лінгвістики.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні гендерлекту сучасних жінок і чоловіків-політиків.

Література:

1. Жукова, И. Н. *Словарь терминов межкультурной коммуникации* (Москва, Флинта: Наука, 2012), 632.
2. Жунусова, А. К. «Понятие гендерлект как набор признаков мужской и женской речи.» *Вестник КАСУ*. 2 (2010): 135–139.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Гіпотеза гендерних субкультур: гендерлект Амелі Нотомб (Українською) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur:

g'enderlekt Ameli Notomb]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

3. Горошко, Е. И. «Особенности мужских и женских вербальных ассоциаций (опыт качественной интерпретации).» *Материалы II Междунар. конф. [“Гендер: язык, культура, коммуникация”]*, (Москва, 2002): 77–86.
4. Крючкова, Т. Б. «Некоторые экспериментальные исследования особенностей использования русского языка мужчиной и женщиной.» *Проблемы психолингвистики*. (Москва, 1975): 186–200.
5. Лакофф, Р. «Язык и место женщины.» *Введение в гендерные исследования. Часть II. Хрестоматия*. (Харьков, ХЦГИ, 2001; Санкт-Петербург, Алетея, 2001), 798.
6. Поліщук, Н. П. «Системний характер мовлення в комунікативному дискурсі» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 37 (2020): 108–116.
7. Уэст, К., Зиммерман, Д. «Создание гендера.» *Хрестоматия феминистских текстов*. (Санкт-Петербург, Изд-во "Дмитрий Буланин", 2000): 193–220.

References:

1. Zhukova, I. N. *Slovar' terminov mezhkul'turnoj kommunikacii* [Glossary of Intercultural Communication Terms]. (Moskva, FLINTA : Nauka, 2012), 632.
2. Zhunusova, A. K. «Ponjatie genderlekt kak nabor priznakov muzhskoj i zhenskoj rechi [The concept of gender as a set of signs of male and female speech.]» *Vestnik KASU* 2 (2010): 135–139.
3. Goroshko, E. I. «Osobennosti muzhskih i zhenskih verbal'nyh asociacij (opyt kachestvennoj interpretacii) [Features of male and female verbal associations (experience of high-quality interpretation)].» *Materialy II Mezhdunar. konf. [“Gender: jazyk, kul'tura, kommunikacija”]*, (Moskva, 2002): 77–86.
4. Krjuchkova, T. B. «Nekotorye jeksperimental'nye issledovanija osobennostej ispol'zovanija russkogo jazyka muzhchinoj i zhenshhinoj [Some experimental studies of the peculiarities of the use of the Russian language by men and women].» *Problemy psiholingvistiki* (Moskva, 1975): 186–200.
5. Lakoff, R. «Jazyk i mesto zhenshhiny [The language and place of a woman.]» *Vvedenie v gendernye issledovanija. Chast' II. Hrestomatija* (Har'kov, HCGI, 2001; Sankt-Peterburg, Aleteja, 2001), 798.
6. Polishhuk, N. P. «Systemnyj harakter movlennja v komunikatyvnomu dyskursi [System nature of speech in communicative discourse.]» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 37 (2020): 108–116.
7. Ujest, K., Zimmerman, D. «Sozdanie gendera [Gender creation.]» *Hrestomatija feministских текстов* (Sankt-Peterburg, Izd-vo "Dmitrij Bulanin", 2000): 193–220.

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Hypothesis of Gender Subcultures: Genderlect of Amélie Nothomb (in Ukrainian) [Gipoteza g'endernyh subkul'tur: g'enderlekt Ameli Notomb]© Myronova N. V. [Myronova N. V., natalia.myronova@knu.edu.ua]